

Nr 11.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående löne-
tursregler vid tillsättandet av vissa befattningar vid
statens järnvägar; given Stockholms slott den 15 ja-
nuari 1943.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av stats-
rådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riks-
dagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande
departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 15 januari 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden
PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON,
BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför
chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I statsverkspropositionen till 1942 års riksdag framlades under de olika
huvudtitlarna förslag beträffande revision av den vid civila avlöningsregle-
mentet fogade tjänsteförteckningen, såvitt avsåg allmänna civilförvaltningen.

Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 11.

I anslutning därtill redogjorde chefen för finansdepartementet (för flera huvudtitlar gemensamma frågor, sid. 14) för vissa med tjänsteförteckningsrevisionen sammanhängande spörsmål, avseende tillsättningsförfarande och löneklassplacering. I fråga om tillsättningsproceduren föreslogs, att innehavare av ordinarie tjänst, som flyttades till högre lönegrad, skulle erhålla den nya tjänsten utan nytt kungörelseförfarande. Såsom huvudregel för löneklassplacering i den högre lönegraden förordades, att tjänstemannen skulle bibehålla sin förutvarande löneklass i den lägre tjänsten, dock att, där denna löneklass understeg lägsta löneklassen i den högre lönegraden, tjänstemannen skulle placeras i sistnämnda löneklass. Vad sålunda föreslagits vann riksdagens bifall (statsutskottets utlåtande nr 12, riksdagens skrivelse nr 16). Kungl. Maj:t utfärdade därefter den 5 juni 1942 cirkulär (Sv. förf.-saml. nr 362) med bestämmelser i ämnet.

På grundval av utredning, som verkställdes av tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken, framlades vidare på min föredragning för 1942 års riksdag i särskilda propositioner vissa förslag till revision av tjänsteförteckningen i vad avsåg post- och telegrafverken samt statens vattenfallsverk (propositionen nr 194) respektive statens järnvägar (propositionen nr 195).

I sistnämnda proposition behandlades därjämte de förslag, som av 1938 års personalkommission vid statens järnvägar framlagts såsom resultat av kommissionens undersökningar rörande förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning för personal vid statens järnvägar. Jag erinrade därvid om de för allmänna civiltjänstverken beslutade, nyss omförmälda bestämmelserna samt framhöll i anslutning därtill, att riksdagens bemyndigande att för statens järnvägars del utfärda motsvarande föreskrifter borde inhämtas i fråga om såväl tjänsteförteckningssakkunnigas som personalkommissionens förslag. Det i propositionen begärda bemyndigandet lämnades (statsutskottets utlåtande nr 151, riksdagens skrivelse nr 323). Riksdagen uttalade emellertid, att kungörelseförfarande för affärsverkens del icke borde underlåtas i andra fall, än då Kungl. Maj:t på framställning av verksstyrelsen funne så utan olägenhet kunna ske.

Med anledning av riksdagens beslut meddelade Kungl. Maj:t genom brev till järnvägsstyrelsen den 19 juni 1942 föreskrifter beträffande lönegradsplaceringen överensstämmande med dem, som för allmänna civiltjänstverken del utfärdats i förenämnda cirkulär.

I anslutning till riksdagens omförmälda uttalande ha de vid statens järnvägar på grundval av tjänsteförteckningsrevisionen och personalkommissionens undersökningar tillkomna tjänsterna kungjorts till ansökan lediga. De av riksdagen godkända lönetursreglerna ha tillämpats å de befattningshavare, som blivit innehavare av tjänsterna. Därvid har emellertid visat sig, att resultaten i vissa fall blivit sådana, att en modifikation av dessa regler kan ifrågasättas.

De i anledning av tjänsteförteckningssakkunnigas för affärsverken förslag nyinrättade tjänsterna återfinnas endast i lönegrader, inom vilka dylika

tjänster tidigare icke funnits. Att för de befattningshavare, som vid statens järnvägar blivit eller komma att utses till första innehavare av sådana tjänster, tillämpa andra och gynnsammare lönetursgrunder än som följa av den huvudregel, vilken föreskrivits för motsvarande fall inom allmänna civilförvaltningen och övriga affärsverk, synes icke böra ifrågakomma.

De på personalkommissionens initiativ inrättade befattningarna vid statens järnvägar utgöras däremot icke blott av befattningar i tillskapade nya tjänstegrader utan därjämte av åtskilliga nytillkomna tjänster i förut befintliga grader. Sistnämnda tjänster äro helt fristående från den eljest för statsförvaltningen i dess helhet enhetligt genomförda tjänsteförteckningsrevisionen. Under den tid av omkring fyra år, då personalkommissionens undersökningar pågått, ha såväl järnvägsstyrelsen vid avgivandet av förslag till personalstater som statsmakterna vid prövningen av framkomna förslag iakttagit en av nämnda undersökningar betingad återhållsamhet beträffande inrättandet av nya tjänster. Följden härav har blivit, att — medan vanliga lönetursregler tillämpats å dem, som vid övriga affärsverk under den tid, kommissionens arbete pågått, blivit innehavare av nya tjänster, vilka successivt inrättats till följd av förändrade arbetsuppgifter — de i anledning av den generella tjänsteförteckningsrevisionen beslutade oförmånligare lönetursreglerna kommit att tillämpas å motsvarande i ett sammanhang nyinrättade befattningar vid statens järnvägar. Att i förhållande till övriga affärsverk vissa ojämnheter i löneklassplaceringen härigenom skulle uppkomma, förutsågs vid frågans behandling i fjol men ansågs icke utgöra tillräcklig grund för avvikelse från eljest tillämpade regler. Vid beslutets genomförande ha emellertid jämsides därmed mellan olika tjänstemän vid statens järnvägar framträtt ojämnheter i löneklassplaceringen, vilka icke tidigare kunnat förutses. Inom ett verk av statens järnvägars storleksordning försiggår alltid på grund av normala avgångsanledningar (pension och dödsfall) en kontinuerlig befordran till förekommande standardgrader. I dylika befordringsfall tillämpas givetvis de vanliga lönetursgrunderna. Det har nu i stor utsträckning visat sig bero på tillfälligheter, om en befattningshavare kommit att vinna befordran till en enligt personalkommissionens förslag nyinrättad tjänst eller till en i vanlig ordning ledigbliven befattning. Följden härav har blivit vissa olikheter i löneklassplaceringarna, vilka framstå såsom irrationella och som hos personalen väckt så mycket större irritation, som det vid ansökningstillfället sommaren 1942 för flertalet av ifrågasvarande tjänster icke torde ha varit allmänt känt, att någon skillnad i löneturshänseende var avsedd att göras mellan de båda olika grupperna av befordringsfall.

Vid här angivna förhållanden synas billighetsskäl motivera en omprövning, huruvida icke vanliga lönetursregler böra tillämpas å de befattningshavare vid statens järnvägar, som blivit utnämnda eller komma att utnämnas till första innehavare av de i anledning av personalkommissionens förslag inrättade nya tjänsterna inom förut befintliga tjänstegrader.

Några betänkliga konsekvenser av åtgärder i den begränsade omfattning, som här angivits, synas mig icke kunna befaras. Vad övriga kommunikationsverk beträffar, har redan förut påpekats, att tjänsteförteckningsrevisionen ej inrymmer några fall av den art, varom här är fråga, nämligen tillskapande av nya tjänster i förut befintliga tjänstegrader. Vidkommande allmänna civilförvaltningen må endast erinras, att löneturen för tillsyningsmän, som i anledning av tjänsteförteckningsrevisionen uppflyttats till tulluppsyningsmän, i enlighet med vad statsmakterna förutsatt (propositionen nr 165, riksdagens skrivelse nr 213 år 1942) ordnats enligt de vanliga reglerna för befordran.

Järnvägsstyrelsen har under hand förklarat sig tillstyrka, att de av statsmakterna beslutade lönetursreglerna modifieras i enlighet med vad här angivits.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit anser jag mig böra förorda, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande att — utan hinder av riksdagens tidigare beslut i ämnet — beträffande de befattningar, som vid statens järnvägar efter förslag av personalkommissionen inrättats eller komma att inrättas i före den 1 juli 1942 befintliga tjänstegrader, förordna om tillämpning av vanliga lönetursregler. Dessa regler böra därvid för befattningshavare, som tillträtt dylika befattningar, tillämpas retroaktivt från och med dagen för tillträdet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att vanliga lönetursregler må i enlighet med vad jag i det föregående förordat tillämpas beträffande vissa nyinrättade befattningar vid statens järnvägar.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.